

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 35711
Nom: Estudis de teatre i arts de l'espectacle en llengua italiana
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1008 - G.Lleng.Modern.i Lit.	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	3	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1008 - G.Lleng.Modern.i Lit.	Estudios en literaturas de lengua B (OB italiano)	OPTATIVA

COORDINACIÓ

RODRIGUEZ GOMEZ JUANA INES

RESUM

L'assignatura Estudis de teatre i arts de l'espectacle en llengua italiana és una assignatura obligatòria de 6 crèdits que forma part de la matèria "Estudis literaris en llengua B" del Màster d'Italià del Grau de Llengües Modernes i les seues Literatures. Aquesta matèria es compon també d'altres assignatures amb les quals aquesta es complementa: Estudis de narrativa en llengua B, Comentari de textos literaris en llengua B, Literatura en llengua B i arts audiovisuals i Estudis de poesia en llengua B. L'estudi de totes aquestes assignatures confereix als alumnes un coneixement ampli i complementari de la literatura italiana. L'objectiu és conèixer el teatre italià (els autors i les seues obres) des del Renaixement a través de la lectura dels textos, de l'estudi dels moviments literaris i artístics i dels autors emblemàtics del teatre en llengua italiana, de la cerca bio-bibliogràfica de diferents autors, de la posada en comú dels avanços en la matèria, així com del comentari de les obres més representatives de cada època, de manera que els alumnes aprenguen i coneguen les principals obres, moviments literaris i autors del teatre italià. Aquesta assignatura incorpora diversos Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agenda 2030 de les Nacions Unides. En particular, contribueix a l'ODS 4 (Educació de qualitat), en oferir una formació acadèmica rigorosa i crítica; a l'ODS 5 (Igualtat de gènere), mitjançant l'estudi transversal d'autores italianes i l'anàlisi de la representació de gènere en el teatre; a l'ODS 8 (Treball decent i creixement econòmic), en fomentar competències clau per a la inserció laboral en sectors culturals i educatius; a l'ODS 9 (Indústria, innovació i infraestructura), gràcies a l'ús de metodologies actives basades en TIC i eines digitals innovadores; i a l'ODS 10 (Reducció de les desigualtats), en promoure una perspectiva inclusiva i

plural en l'estudi de la literatura i les arts escèniques.

CONEXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

Es recomana un nivell B1 de coneixement en llengua italiana per a poder cursar l'assignatura sense problemes de comprensió i d'expressió, a l'ésser una assignatura de tercer curs del Grau.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

-

Capacitat crítica per a l'estudi de fenòmens relacionats amb la diversitat cultural.

Capacitat de reunir i interpretar dades rellevants, aplicant procediments de síntesi, anàlisi, crítica i autocrítica.

Capacitat de treball en equip i habilitats en les relacions interpersonals.

Capacitat per identificar problemes i temes d'investigació i avaluar-ne la rellevància en l'àrea d'estudi.

Capacitat per localitzar, manejar i sintetitzar informació bibliogràfica, sobre diversos suports, local o en xarxa, en l'àrea de les llengües modernes i les seues literatures.

Conèixer els corrents i les metodologies de la teoria i la crítica literàries i aplicar-les en l'àmbit dels estudis literaris.

Conèixer i aplicar tècniques i mètodes d'anàlisi de textos literaris en llengua estrangera.

Conèixer la literatura o literatures en una llengua estrangera i comprendre'n els textos.

Conèixer tecnologies de la informació i la comunicació, eines informàtiques, locals o en xarxa, i saber-les aplicar.

Demostrar un compromís ètic en l'àmbit filològic, centrant-se en aspectes tals com la igualtat de gèneres, la igualtat d'oportunitats, els valors de la cultura de la pau i els valors democràtics i els problemes mediambientals i de sostenibilitat així com el coneixement i l'apreciació de la diversitat lingüística i la multiculturalidad.

Desenvolupament del compromís ètic, centrant-se en aspectes com ara la igualtat de gènere, la igualtat d'oportunitats, els valors de la cultura de pau i els valors democràtics i els problemes mediambientals i de sostenibilitat, així com el coneixement i l'apreciació de la diversitat i la multiculturalitat.

Preocupació per la qualitat en el treball.

Produir i comprendre en llengua estrangera textos orals i escrits.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. El teatre italià en el segle XVI

1. Naixement del teatre italià. Centres de desenvolupament. Escenografia. Gèneres i cànon.
2. La comèdia. De la comèdia clàssica a la comèdia italiana. Niccolò Machiavelli. Ludovico Ariosto. La comèdia renaixentista. Pietro Aretino. Angelo Beolco ¿Ruzante¿
3. La tragèdia. De la tragèdia classicista de Gigangiorgio Trissino a la tragèdia italiana. Giambattista Giraldi Cinzio.
4. El teatre hebreu de Màntua i Leone de¿ Sommi.

2. El teatre italià en el segle XVII

1. El Barroc.
2. El melodrama: origen i evolució.
3. La Commedia dell¿Art.
4. La tragèdia.
 - 4.1. El teatre i la cort: Federico della Vall. Carlo de¿ Dottori.
 - 4.2. El teatre i l'església: la tragèdia edificant.
 - 4.3. Comèdia i tragèdia com a espectacle. Giacinto Andrea Cicognini.

3. El teatre italià en el segle XVIII

1. Arcàdia i Il·lustració.
2. Evolució del melodrama: Apostolo Zeno i Pietro Metastasio.
3. De la Commedia dell¿Art a la comèdia burgesa.
 - 3.1. Intents de reforma del teatre italià.
 - 3.2. El teatre de Carlo Goldoni.
 - 3.3. Polèmiques literàries: Pietro Chiari. Carlo Gozzi.
 - 3.4. Epígons del teatre goldoniano.
4. La Tragèdia. Vittorio Alfieri.

4. El teatre italià en el segle XIX

- El drama romàntic i Alessandro Manzoni
- Teatre i òpera: del Romanticisme a la Scapigliatura
- El teatro verista i Giovanni Verga

5. El teatre italià en el segle XX

- El teatre burgès
- El teatre de Luigi Pirandello
- El teatre de Gabriele D'Annunzio.
- Teatre i formes teatrals del segle XX (Eduardo di Filippo, Dario Fo).

Aquests continguts han de portar en els següents resultats d'aprenentatge:

1. Aprofundiment en el coneixement de moviments, obres i autors/as de la literatura en llengua B.
2. Increment de la capacitat per a llegir, interpretar i analitzar obres escrites en la literatura estudiada, en la seua llengua original.
3. Competència per a comentar un text literari en llengua B aplicant mètodes d'anàlisis i conceptes operatius de la crítica literària.
4. Increment de la capacitat per a desenvolupar per escrit i exposar en llengua B una reflexió crítica i sintètica sobre aspectes de la literatura estudiada, aplicant conceptes operatius de la crítica i els estudis literaris.
5. Reforç de les competències comunicatives en llengua B.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	45,00
Seminari	15,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	5,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	29,00
Estudi i treball autònom	36,00
Preparació de classes	8,00
Preparació d'activitats d'avaluació	10,00
Resolució de casos pràctics	2,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

- Mètode expositiu per a presentació de conceptes i procediments d'anàlisis.
- Realització d'exercicis pràctics.
- Realització i exposició de treballs individuals.
- Realització i exposició de treballs en grup.
- Estudis de cas i resolució de problemes.

Debat entorn de qüestions plantejades en l'assignatura.

Totes aquestes metodologies estan enfocades al desenvolupament de coneixements, competències i habilitats de l'alumnat, a la seua participació activa en les classes i al seu aprenentatge; per això es potencien les tècniques i els recursos orientats a la pràctica, indagació i investigació, així com a estimular la motivació i l'interès de l'alumnat pel teatre italià. Per tant, la metodologia es basa en un enfocament constructivista de l'aprenentatge, estimulant la reflexió crítica, el descobriment, el procés de reflexió sobre el seu aprenentatge, el debat crític, i la posada en comú dels elements d'aprenentatge.

Durant el curs s'utilitzaran diferents metodologies orientades a organitzar el coneixement i el treball, així com diferents recursos tecnològics adequats a cada cas i amb finalitat específica, ús de metodologies actives per a l'aprenentatge, eines TIC i ús dirigit de la Intel·ligència Artificial per a la utilització crítica i ètica d'aquest recurs des de l'honestedat acadèmica i la finalitat didàctica, com a eina per a fomentar el pensament crític i metacognitiu.

Serà fonamental, així mateix, la conversa organitzada sobre un tema, un autor o un text literari que constitueix una tècnica oral en la qual pot participar el grup a través de la posada en comú de les aportacions individuals de cada alumne. Part bàsica i imprescindible serà la lectura de textos obligatoris i d'alguns textos complementaris indicats en les classes, de manera que els alumnes s'acosten al fet literari i, en concret, al teatre italià dels segles estudiats. Les classes teòriques i les classes pràctiques es complementaran i a partir dels dos tipus d'ensenyament l'alumne ha d'adquirir els coneixements obligatoris establits en el temari. Les classes es desenvolupen en l'idioma del major, és a dir, en italià.

És fonamental el treball en Aula Virtual per a complementar i aprofundir l'aprenentatge i la participació activa de l'alumnat en les classes. També resulta important participar o assistir a activitats culturals complementàries que puguen sorgir al llarg del curs.

Es potenciarà la capacitat d'aprendre i sintetitzar les nocions apreses. A més, es potenciarà l'aprenentatge per a fer treballs de qualitat científica i acadèmica i es penalitzarà el plagi que queda totalment prohibit en tots els treballs del tipus que siguen i la nota del qual, en cas de verificar-se el plagi, serà igual a 0, no computant de cap manera per a les tasques d'Aula Virtual sempre que superen el 20%.

Es valora la puntualitat en el lliurament de treballs, per la qual cosa una vegada tancat el termini no s'admetran nous lliuraments sense causa justificada. Hi ha treballs i proves a l'aula que no són recuperables i, per tant, de no fer-se es perd la puntuació d'ells. L'assignatura està pensada per a la presencialitat de l'alumnat, organitzada de manera seqüencial, la no assistència regular impedeix la comprensió de la seqüència lògica de les classes i, per tant, de conceptes, idees i del fet teatral.

Cadascuna de les parts que componen l'avaluació haurà de superar-se, almenys, amb un 50% de la puntuació corresponent per a poder calcular la nota mitjana. Si alguna de les parts no aconsegueix aquest 50%, no es calcularà la nota mitjana i la qualificació final serà de suspens.

Tant l'ús de metodologies actives, com el de la IA són activitats aprovades pel SFPIE de la UV, perquè aquesta assignatura forma part del projecte d'Innovació Docent SLATES, projecte que es renova anualment des del curs 2012-2013 i que, des de 2023, forma part del Registre d'Innovació Docent per a projectes consolidats amb el codi GCID23-257556.

L'honestedat intel·lectual és vital en les comunitats acadèmiques, i per a la justa avaluació del treball de l'alumnat. Tots els treballs presentats en aquest curs han de ser d'autoria original. No s'admetran treballs en els quals es faça ús de col·laboració fraudulenta, còpia de treballs ja lliurats amb anterioritat o la composició amb l'ajuda d'intel·ligència artificial (ChatGPT o altres), excepte quan la seua utilització forme part dels continguts de l'assignatura i de les activitats previstes amb ús de la IA, sent autoritzades i programades per la docent.

Aquesta assignatura incorpora de manera transversal diversos Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agenda 2030 de les Nacions Unides. En particular, contribueix a l'ODS 4 (Educació de qualitat), en oferir una formació acadèmica rigorosa i crítica; a l'ODS 5 (Igualtat de gènere), mitjançant l'estudi transversal d'autores italianes i l'anàlisi de la representació de gènere en el teatre; a l'ODS 8 (Treball decent i creixement econòmic), en fomentar competències clau per a la inserció laboral en sectors culturals i educatius; a l'ODS 9 (Indústria, innovació i infraestructura), gràcies a l'ús de metodologies actives basades en TIC i eines digitals innovadores; i a l'ODS 10 (Reducció de les desigualtats), en promoure una perspectiva inclusiva i plural en l'estudi de la literatura i les arts escèniques.

Les lectures obligatòries son:

Niccolò Machiavelli, La Mandragola

-Pietro Metastasio, Didone abbandonata

-Carlo Goldoni, La famiglia dell'Antiquario

-Vittorio Alfieri, Filippo

-Alessandro Manzoni, Il Conte di Carmagnola

-Giovanni Verga, Cavalleria rusticana

-Luigi Pirandello, Così è (se vi pare).

(Nota: les referències bibliogràfiques completes es donen en l'apartat de bibliografia)

AVALUACIÓ

L'avaluació de l'assignatura constarà d'una sèrie de proves i activitats realitzades al llarg del curs:

1. L'avaluació contínua té un valor del 50% de l'assignatura. Les activitats d'avaluació contínua que consistirà en proves de teoria i pràctica realitzades durant el curs, com ara:

a) Proves realitzades a l'aula i no recuperables (qüestionaris i activitats avaluatives, debats i intercanvi): 25%

b) Lectures obligatòries: qüestionari i comentari oral: 10%

Les lectures obligatòries són imprescindibles i totes han d'haver superat la seua valoració al 50% per a poder fer nota mitjana en tota l'assignatura.

c) Anàlisi teatral obligatòria d'un text teatral: 10%

d) Debats i intercanvi d'idees en el fòrum: 5%

2. Realització i exposició de treballs realitzats durant el curs, tant individuals com de grup: 50%

a) Individual:

1) Diari d'aprenentatge: Portfolio de l'assignatura. 10%

2) Treball sobre commedia dell'art: 10%

b) Grups de dues persones: Treball sobre autors teatrals i creació de pòdcast literari, vídeo, web. 10%

c) Treball en grup: tema d'investigació a triar entre els temes proposats per la docent en Aula Virtual i sense repetir tema d'un altre grup. S'ha de lliurar en doble format: 15%

1) Tipus multimèdia: una presentació multimèdia a triar plataforma entre Prezi, Genial.ly, Canva, Google Sites.

2) Treball redactat segons normes APA, extensió mínima 6 folis, amb bibliografia.

d) Treballs de reforç: 5%

L'assignatura està dissenyada per a fomentar la creació de coneixement durant les classes i el treball continuat de l'alumnat a l'aula, per la qual cosa es fonamenta en la seua presència i participació diària. No obstant això, els qui no assistisquen per causes molt justificades i no obtinguen, per aquest motiu, qualificació en les activitats no recuperables hauran de realitzar un examen final, que tindrà el mateix valor que aquestes activitats: el 25%.

La resta d'activitats són totes obligatòries per a tot l'alumnat inscrit en l'assignatura, per la qual cosa tots

els i les estudiants han de completar-les i lliurar-les en les dates indicades.

En segona convocatòria es mantenen tots els percentatges d'avaluació igual que en la primera. Els qui no tinguen superada l'avaluació contínua hauran de realitzar l'examen.

L'alumnat que, per motius degudament justificats, no assistisca a les classes haurà de fer els treballs en grup de manera individual.

El sistema general de qualificacions seguirà la normativa de la Universitat de València aprovada pel Consell de Govern del dia 30 de maig de 2017. ACGUV 108/2017

BIBLIOGRAFIA

Niccolò Machiavelli, *La Mandragola*, Milano, Rusconi Libri, 2018.

Pietro Metastasio, *Didone abbandonata*, Milano-Napoli, Riccardo Ricciardi Editore, 1968 (Ebook).

Carlo Goldoni, *La Famiglia dell'antiquario*, Loreto, StreetLib, 2000 (Ebook)

Vittorio Alfieri, *Filippo*, Roma, Audino editore, 2022.

Alessandro Manzoni, *Il Conte di Carmagnola*, Loreto, StreetLib, 2018 (Ebook)

Giovanni Verga, *Cavalleria rusticana*, Loreto, StreetLib, 2020 (Ebook).

Luigi Pirandello, *Così è (se vi pare)*; Milano, Garzanti, 2014.

Federico Doglio, *Il teatro in Italia*

Ludovico Zorzi, *Il teatro e la città. Saggi sulla scena italiana*, Bologna, Cue Press, 2023.

Maria Cristina Figorilli-Daniele Vianello, *La commedia italiana. Tradizione e storia*. Bari, Edizioni di pagina, 2018.

Pietro Trifone, *L'italiano a teatro. Dalla commedia rinascimentale a Dario Fo*, Roma, Istituti editoriali e poligrafici internazionali, 2000.

Referencias complementarias

Sara Mamone, *Il teatro nella Firenze medicea*, Bologna, Cue Press, 2018.

Laura Riccò, *Teatro in forma di libro nel cinquecento italiano*, Roma, Bulzoni, 2008.

Giorgio Taffon, *Maestri drammaturghi nel teatro italiano del '900. Tecniche, forme, invenzioni*, Bari, Laterza, 2005.

Angela Guidotti, *Forme del tragico nel teatro italiano del Novecento. Modelli della tradizione e riscritture originali*, Pisa, Edizioni ETS, 2016

Katia L. Angioletti, *Il poeta a teatro. Gabriele D'Annunzio e la riforma della scena drammatica*, Catania, CUEM, 2019.

Luca Rugio, *Alla maniera dei comici. Aspetti del comico nella commedia umanistica*, Bari, Cacucci editore, 2015.

Franco Fido, *La srierietà del giuoco. Svaghi letterari e teatrali nel Settecento*, Lucca, Maria Pacini Fazzi Editore, 1998.

Luigi Allegri, *Prima lezione sul teatro*, Bari, Laterza, 2012. (Ebook)

Roberto Tessari, *Teatro italiano del Novecento, fenomenologie e strutture*, Firenze, Casa editrice Le Lettere, 1996.

Alessandro Tinterri, *Il teatro italiano dal naturalismo a Pirandello*, Bologna, Il Mulino, 1990.

Paolo Puppa, *Il teatro italiano nel Settecento*, Bologna, IL Mulino, 1988.